

خاستگاه هنر انتزاعی

میر شاپیرو

مترجم: دکتر جمال عربزاده

(عضو هیئت علمی دانشگاه هنر)

سرشناسه	: شاپیرو، میر، ۱۹۰۴ - م. / Schapiro, Meyer
عنوان و پدیدآور	: خاستگاه هنر انتزاعی / میر شاپیرو؛ ترجمه‌ی جمال عرب‌زاده؛ ویراستار لیلا غفاری.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه هنر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۵۰ ص: مصور؛ ۱۴/۵ x ۲۱/۵ س.م.
فروست	: مجموعه‌ی الفبای هنر.
شابک	: ۹۰۰۰۰ ریال: ۵-۱۹-۶۵۱۳-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت ۱	: عنوان اصلی: La Nature de l'art abstrait, 2013
یادداشت ۲	: واژه‌نامه
موضوع	: هنر انتزاعی
موضوع	: Art, Abstract
شناسه افزوده	: عرب‌زاده، جمال، ۱۳۵۲- مترجم
شناسه افزوده	: دانشگاه هنر
رده بندی کنگره	: ۶۳۹۴ / ۱۲ ش ۲۰۰۶ N
رده بندی دیویی	: ۷۰۴ / ۰۴۰۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۰ ۶۴۸

کلیه حقوق این اثر برای دانشگاه هنر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان سرهنگ سخایی، بین تقاطع سرو و فردوسی، شماره ۵۸

دانشگاه هنر، تلفن: ۶۶۷۲۵۶۸۲

artpub@art.ac.ir

خاستگاه هنر انتزاعی، میر شاپیرو

مترجم: جمال عرب‌زاده (عضو هیئت علمی دانشگاه هنر)

ویراستار: لیلا غفاری

چاپ و صحافی: دانشگاه هنر

ناشر: اداره انتشارات دانشگاه هنر

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

«خاستگاه هنر انتزاعی» یکی از متون الهام‌بخش میر شاپیرو (۱۹۰۶-۱۹۹۶)، مورخ هنری آمریکایی و نظریه‌پرداز حامی هنر مدرن می‌باشد. شاپیرو در این متن، تحلیل متفاوتی از رابطه‌ها و دلایل بروز هنر انتزاعی ارائه می‌دهد. از منظر او، تولد هنر انتزاعی، ادامه‌ی «وال طبیعی هنر نبوده، و حاصل تغییرات عمیق در شرایط مادی و روانی فرهنگ مدرن می‌باشد. نگاه شاپیرو، در مقابل دیدگاهی متداول در تبیین تحولات تاریخی، سر‌قرا می‌گیرد که تمایل به نوآوری و عکس‌العمل به هنر پیشین را بنیان تحول فرم‌ها و بدید هنری می‌داند. این رویکرد تاریخی به‌طور خاص، هنر انتزاعی را حاصل افول تمایلات پیکره‌نما در نقاشی دانسته و از تقابل انتزاع-پیکره‌نمایی برای توضیح تمایلات تصویری جدید هنر مدرن استفاده می‌کند. از این دست نمونه‌های تحلیلی، کتاب آلفرد بار، مدیر پیشین موزه هنر مدرن نیویورک می‌باشد که یک سال قبل از متن حاضر طبع شده و در اینجا نیز به آن اشاره شده است.

هنر انتزاعی برای شاپیرو، طغیانی بر جریان‌های پیشین نمی‌باشد، بلکه پاسخی به تغییرات فن‌آوری است که رابطه‌ی انسان را با بازنمایی، دستخوش تغییر می‌سازد. او با تکیه بر سنت سوسیالیستی تاریخ‌نگاری اجتماعی، بر زمینه‌ای غیرتاریخی و همه‌گیر، پرسشی در جهت فهم این هنر مطرح نموده و از طریق آن، معنایی متفاوت از منشاء و مسیر تحول‌اش ارائه می‌دهد. مثال‌های تاریخی او، جریان‌های مختلفی

از امپرسیونیسم تا آوانگارد را دربرمی گیرد؛ همچنین برای نشان دادن تحولات زندگی مدرن نزد هنرمند، نیات و ضروریات درونی او را نیز به بحث می گذارد. نمونه‌ی بارز در این زمینه، واسیلی کاندینسکی است؛ علی‌رغم این امر که هنر او که جنگی آشکار بر علیه مادی‌گرایی مدرن می‌باشد، احساس «ضرورتی درونی» هنرمند را به جستجوی فرم بیانی تازه‌ای سوق می‌دهد.

مدرن ایران نیز در بدو تولد، به تأسی از تجربیات غربی و به‌صورتی واضح، کیفیات فرمالیستی و روش‌های مشابهی را برای قرائت و ارزش‌گذاری آثار اختیار کرد. این جریان در گستره‌ی وسیعی از فعالیت‌های هنری، با تقلیل نوآوری به نزاع جعلی انتزاع و واقع‌های، امکان طرح پرسش‌های جدی و عمیق‌تر پیرامون ذات چنین هنری را از میان برداشت. این نگاه در آموزش نقاشی در کشورمان، به‌گونه‌ای بوده است که بخش اصلی محتوای تئوری مربوط به این گرایش، بیش از آنکه وارث دیدگاهی زیبایی‌شناختی و به‌بستر اجتماع سیاسی حساس باشد، وام‌دار تحلیل‌های ادراکی مکتب باهاوس (و به‌طور ویژه اینتیمیسم) می‌باشد. می‌توان حدس زد که با وجود کیفیات فرمی آشکار در این گرایش هنری در ایران، دیراندازی تئوری مربوط به خاستگاه آن، امکان مقاومت این نگاه مدرن در برابر گرایش‌های هنری سخت‌تر را سلب نموده و در برخی ابعاد موجب تسلیم بی‌چون‌وچرای آن شده است. توجه به مابه‌بین موارد ذکر شده و فضای هنری امروز کشور، ترجمه‌ی دیر هنگام متن پیرس و ... برای خواننده‌ی پارسی‌زبان توجیه‌پذیر می‌کند.

در انتها، باید از همه‌ی دوستانی که در طبع این متن یاری نمودند تشکر نمایم؛ همکار فرزانه‌ام دکتر کامبیز موسوی‌اقدم و برادر گرامی‌شان کیوان موسوی‌اقدم که عهده‌دار تطبیق با متن انگلیسی شده و با پیشنهادات خود به غنای متن افزودند؛ ویراستار محترم سرکار خانم لیلا غفاری که با دقت نظر و امانت‌داری متن را ویرایش نمودند؛ همچنین معاون محترم پژوهش‌های کتابخانه به‌داده دکتر صالح، همکاران

گرامی در معاونت پژوهشی و به‌ویژه دکتر محمد رضا مریدی که نشر این متن را تسهیل نمودند. لازم به اشاره است که متن اصلی حاوی تصویر نبوده، اما جهت فهم بهتر مطالب، برخی تصاویر اشاره شده در متن به آن اضافه شده است.

جمال عرب‌زاده

عضو هیئت علمی دانشگاه هنر

www.ketab.ir